

естетичність — художня виразність, композиційна цілісність, привабливість, довершеність пропорцій, стильність (стильова виразність), кольорофактурне вирішення.

Кваліметричний аналіз проводився неруйнівним вимірювальним і експертним методами оцінювання. Аналізувались наступні показники: 1) кут розкриття книжки; 2) зручність у користуванні; 3) рівень оформлення (за 10-ти бальною системою). Проте, основним оцінювачем будь-якого виробу є покупець, для книжки — це читач, тому доцільно провести соціологічне опитування серед студентів, тренерів і викладачів про якість пропонованих видань.

Дані проведеного аналізу кваліметричних показників книжок випущених видавництвом "Олімпійська література" вказують на переважно високий рівень їх поліграфічного оформлення і виконання.

РОЛЬ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

ІГОР ЯНКІВ

Львівський державний інститут фізичної культури

Українська мова - се душа Українця і коли він стратить сю душу - стане мертвим; хто встидається своєї мови, той встидається самого себе, того ніякий нарід не пошанує і шанувати не може.

Іван Боберський.

Однією з важливих проблем розвитку та утвердження українського спорту є функціонування української мови у всіх ділянках фізичної культури, розробка національної спортової термінології, укладання різного профілю словників. Суттєве

значення у цих процесах може відіграти науковий аналіз історичних особливостей, тенденцій, форм, напрямків розвитку спортивної термінології.

Нами зроблено спробу проаналізувати діяльність одного активних діячів українського спортивного термінотворення лідера спортивно-гімнастичного руху Галичини початку Х століття - професора Івана Боберського. З цією метою вивчено творчий доробок І. Боберського, матеріали спортивної періодики Галичини 20-30-х років, приватні та архівні збереження стосовно спортивного життя Західної України української діаспори.

Видатна постать національно-культурного життя Західної України, громадський та політичний діяч, професор Іван Боберський, філолог за фахом, найкращий германіст Галичини того часу, один з керівників «Сокола-Батька», доклав чимало зусиль для розвитку спортивного руху та становлення системи фахової української термінології спорту.

Будучи одним з керівників українського «Сокола» І. Боберський спрямував свою діяльність на активну пропаганду і популяризацію спорту, організацію селянства в руханкових пожежних гуртках та організацію українських міщан у руханково-спортивних товариствах. Іван Боберський використовував фізичну культуру, як засіб до пробудження національної свідомості рідного народу, спробу вказати новий шлях боротьби за волю. Він чітко усвідомлював, що змагання за велику ідею вимагає досвідчених і вишколених провідників. Професор організував перші в Галичині руханкові навчальні групи при «Соколі-Батьку». Розвиток руханкових шкіл спортивного руху вимагало і розвитку власної термінології. Іван Боберський вимагав в українській фізичній культурі українського духу і рідного вислову. Він старанно добирив відповідники до назв нових для того часу видів спорту невідомих на той час понять, намагаючись сповна виразити специфічності української мови.

Активно працюючи у галузі фізичного виховання, Іван Боберський видав чимало методичної літератури, підручників

«М'ячені гри», «Ізда на лещетах», «Легка атлетика», «Підручник до англійських ігор», «Копаний м'яч», «Забави і гри рухові», низку брошур з пропаганди фізичної культури.

У 1905 році Іваном Боберським видано підручник «Легка атлетика». У цьому посібнику вперше з'явилася спеціальна українська термінологія легкої атлетики. Українська мова збагатилася такими термінами, як скічня, біжня, мет списом, мет ратиншем, стусан кулею. Було розроблено специфічні терміни - хід із виклоном, скок увисочінь, скок жердкою, мет ратиншем у розкроці, гінці, біг через вориння, скоки удовжінь, тощо.

У 1906 році видано перший підручник з футболу українською мовою «Копаний м'яч» авторства Івана Боберського. Футбольна термінологія у підручнику відобразила ті терміни, які вживалися у той час: футбол - копаний м'яч, футболіст - копун, кутовий удар - наріжняк, штрафний удар - карний корп, нападник - чільник, удар по м'ячу внутрішньою стороною стопи - коп бічним краєм ноги, удар носком - коп кінцем ноги, обводити суперника - дробити.

У 1907 році з ініціативи професора І.Боберського почали виходити «Сокільські вісті», пізніше «Вісті з Запорожа». Поряд із змістом, значну увагу приділялося мові, розвитку спортивної термінології. Масові сокільські видання широко використовували різноманітні назви фізичних вправ, саме на їх сторінках з'явилося багато нових українських спортивних термінів. Мовне багатство української мови дозволяло добирати відповідники до термінів іншомовного походження. Варто відзначити неабиякий внесок Івана Боберського у творення нових термінів. Зокрема, українська мова збагатилась такими словотворами, як відбиванка, кошиківка, ситківка, пориванка, гаківка, копаний м'яч, наколесництво, санкарство, лещетарство, наколесництво, санкарство, скічня, біжня, напівальня тощо.

Іван Боберський схилився до творення української спортивної термінології на основі термінотворення

власномовних лексичних ресурсів, що надавало термінологі національного обличчя.

Підводячи попередні висновки, вважаємо, що такий напрям може бути корисним і при розробці сучасних моделей спортивного термінотворення.

Література:

1. Історія української еміграції в Канаді 1890-1930рр. Вінніпег, 1930. - 213 с.
2. Боберський І. Українське сокільство (1894-1939). - Львів: накладом Сокола-Батька. - 1939. - 16с.
3. Ващенко Г. І. Боберський як піонер в розбудові української системи тіловиховання // Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру. - Мюнхен: накладом видавництва «Авангард». - 1956. - с. 34-35.
4. Українська спортивна та військово-похідна термінологія. Матеріали Всеукраїнської наукової-практичної конференції (Львів, 10-11 жовтня 1992 р.). - Львів. - 1994. - 78с.
5. Вацеба О. Перші спортові часописи Галичини і становлення національної спортивної термінології // Старт - 1993. - № 7. - С.14-15.

СПОРТИВНІ ТЕРМІНИ У ПРАЦЯХ ПЕТРА ФРАНКА

МАРТА МАРТИНЮК

Львівський державний інститут фізичної культури

Розвиток і поширення сфери використання української мови є одним із важливих завдань сучасного національного відродження.

Мова науки, мова фахівців нині, наприкінці ХХ століття, набуває більшого значення. Мова спорту, фізичної культури звучить не тільки на стадіонах, у спортзалах, а і у засобах масової інформації, серед любителів спорту. Проблеми національних збірних цікавлять багатьох. Вони є предметом щоденних розмов мільйонів людей.

Найприродніший розвиток мови, який спирається на живі народне мовлення, в Україні було практично спинено в 30